Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Directoraat-Generaal Volkshuisvesting en Bouwen
Directie Bouwen en Energie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2026-0000536653

Uw kenmerk:
2026Z21547 / 2026Z21765

Bijlage(n)
0

Datum 13 oktober 2026
Betreft Beantwoording vragen van de PVV en de VVD over normering hybride warmtepompen

Geachte voorzitter,

Hiermee bied ik u, mede namens de minister van Klimaat en Groene Groei, de antwoorden aan op twee sets vragen, namelijk van de leden Kops en Mooiman (beiden PVV) aan de ministers van Klimaat en Groene Groei en mij over de warmtepompplicht (ingezonden 8 oktober 2026) en van het lid Nobel (VVD) aan mij over het artikel 'Kabinet werkt verder aan terugkeer verplichte hybride warmtepomp: 'Huidig tempo van vervanging is te laag'' (ingezonden 9 oktober 2026).

De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Elanor Boekholt-O'Sullivan

Directoraat-Generaal Volkshuisvesting en Bouwen
Directie Bouwen en Energie

Datum

Onze referentie
2026-0000536653

2026Z21547
Vragen van de leden Kops en Mooiman (beiden PVV) aan de ministers van Klimaat en Groene Groei en van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over de warmtepompplicht (ingezonden 8 oktober 2026)

1.
Deelt u de mening dat u, als Minister van Klimaat en Groene Groei en de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, zich beter bezig kunt houden met (a) het beschikbaar houden en betaalbaar maken van energie en (b) het bijbouwen van voldoende woningen in plaats van het invoeren van het zoveelste klimaat- en duurzaamheidsdictaat: de warmtepompplicht? 1) 2)

Antwoord vraag 1
Nee, die mening deel ik niet. Uiteraard is het bouwen van voldoende woningen een prioriteit van dit kabinet, net als het beschikbaar en betaalbaar houden van energie. De inzet op elektrificatie middels hybride warmtepompen maakt ons minder afhankelijk van de import van aardgas, wat de nationale weerbaarheid vergroot en de energierekening beheersbaar houdt. Bovendien draagt het bij aan kwalitatief betere woningen.

2.
Wat is er de reden van dat – zoals u schrijft – “het huidige tempo waarop cv-ketels worden vervangen door warmtepompen te laag is om in 2050 alle gebouwen aardgasvrij te verwarmen”? Zou het zo kunnen zijn dat huishoudens helemaal niet op zo’n peperdure warmtepomp zitten te wachten en dat de, in uw ogen noodzakelijke, warmtepompplicht dat juist bevestigt?

Antwoord vraag 2
Eén van de redenen is dat er onvoldoende duidelijkheid is op welke manier huishoudens het beste kunnen verduurzamen en daarmee ook hun energierekening kunnen beperken. Met deze norm geven wij die duidelijkheid. Dit zorgt ervoor dat huishoudens weten waar ze aan toe zijn en zorgt voor standaardisatie en kostendaling in de markt. Met de sector werken we aan het verlagen van kosten, bijvoorbeeld met de TDI500, waarbij de sector samen met woningcorporaties werkt aan het verlagen van installatietijd en daarmee installatiekosten. We zien daar al goede resultaten: de installatietijd is gehalveerd.[1]

Het kabinet zet zich tevens in om belemmeringen weg te nemen voor huishoudens om de stap naar een (hybride) warmtepomp te maken. Met subsidies (o.a. ISDE) brengen we kosten voor huishoudens terug en verlagen we de drempel om een warmtepomp aan te schaffen. Huishoudens met een verzamelinkomen tot 60.000 euro kunnen bovendien bij het Nationaal Warmtefonds een renteloze lening krijgen om de aankoop te financieren. Bij de vormgeving is het uitgangspunt van het kabinet dat alle huishoudens die onder de norm vallen er ook aan kunnen voldoen. Na afronding van de voorjaarbesluitvorming 2027 kan ik de Kamer meer inzicht geven over de norm, het flankerend beleid en de integrale beleidsinzet.

3.
Waar denkt u dat huishoudens, die door alle gestegen lasten nu al amper tot niet meer kunnen rondkomen, zo’n 6.000 euro vandaan moeten toveren voor een warmtepomp?

[1] Zie: https://www.tno.nl/nl/newsroom/insights/2026/02/warmtepomp-tdi500/ Afkorting TDI staat voor Team Duurzaam Installeren 500.

Directoraat-Generaal Volkshuisvesting en Bouwen
Directie Bouwen en Energie

Datum

Onze referentie
2026-0000536653

Antwoord vraag 3

Een hybride warmtepomp (4KW) kost gemiddeld ongeveer 6.200 euro.[2] De kosten hiervan kunnen, afhankelijk van de omvang van je huis en hoe goed het geïsoleerd is, ook lager of hoger uitvallen. Op dit moment gaat er ca. 2.125 euro aan ISDE-subsidie vanaf. In het voorbeeld zijn de werkelijke meerkosten ongeveer 4.075 euro.

Het merendeel van de woningeigenaren financiert momenteel verduurzaming met eigen middelen, het nationaal Warmtefonds of uit ophoging van de hypotheek.[3] Het kabinet is zich ervan bewust dat dit een investering vraagt van woningeigenaren, waarbij we oog hebben voor huishoudens met een kleine beurs. Om die reden kunnen huishoudens met een verzamelinkomen tot 60.000 euro een renteloze lening krijgen bij het Nationaal Warmtefonds voor de aanschaf van een warmtepomp. Ook gaat ca. 2.125 euro aan ISDE-subsidie van de aanschaf af.

Voor het bepalen van een passende reikwijdte van de normering heeft het kabinet een extern onderzoek uitgezet om de terugverdientijden van hybride warmtepompen in beeld te brengen voor verschillende gebruikersgroepen.

4.
Bent u ervan op de hoogte dat de komende jaren door stijgende netkosten de energierekening fors verder zal oplopen en procentueel het meeste van huishoudens mét warmtepompen? 3) Hoe kunt u dan stellen dat, naast de enorme aanschafprijs, een warmtepomp “de meest efficiënte manier” is om te verduurzamen?

Antwoord vraag 4
Hiervan is het kabinet op de hoogte. De nettarieven na 2029 zorgen ervoor dat de kosten voor de verzwaring van het elektriciteitsnet evenwichtiger worden verdeeld tussen de gebruikers van dat net en dat de belasting van het elektriciteitsnet afneemt, waardoor er bijvoorbeeld meer ruimte is voor het aansluiten van nieuwe woningen. Ondanks die hogere nettarieven, blijkt uit het recente onderzoek van TNO dat de energierekening van huishoudens met een hybride of elektrische warmtepomp significant lager zal blijven dan van een huishouden dat verwarmt met een cv-ketel. Onderzoek door Berenschot laat zien dat voor de onderzochte voorbeeldwoningen de totale kosten van (hybride) warmtepompen[4] lager uitvallen dan die van de cv-ketel. De business case is dus in alle onderzochte gevallen positief en het beste voor rijwoningen en vrijstaande woningen. Hoewel de aanschafprijs hoger is, is een warmtepomp dus een kostenefficiënte investering.

5.
Wat zijn de gevolgen voor het elektriciteitsnet? Deelt u de mening dat het waanzin is om een warmtepompplicht in te voeren – waardoor het net fors extra zal worden belast – terwijl er op veel plaatsen door netcongestie überhaupt geen ruimte voor nieuwe aansluitingen is?

[2] Hybride warmtepomp: minder gasverbruik
[3] Bijna alle huiseigenaren kunnen verduurzaming eigen woning financieren met spaargeld of lening | De Nederlandsche Bank
[4] Het gaat hier om de Total Cost of Ownership (TCO) van woningen met cv-ketel en (hybride) warmtepomp. Hierin worde zowel de totale energierekening, inclusief nettarief, als aanschaf- en onderhoudskosten meegenomen.

Directoraat-Generaal Volkshuisvesting en Bouwen
Directie Bouwen en Energie

Datum

Onze referentie
2026-0000536653

Antwoord vraag 5
Nee, die mening deel ik niet. Door de energietransitie neemt de elektrificatie toe en dit vraagt meer van het stroomnet. Daarom zet het kabinet ook in op slimme, regelbare hybride warmtepompen. Met slimme sturing kan de netbelasting van warmtepompen sterk verlaagd worden, omdat ze buiten de piekuren kunnen verwarmen. De tijdsafhankelijke nettarieven die per 2029 worden ingevoerd, zorgen voor een financiële prikkel om de warmtepomp ook daadwerkelijk slim aan te sturen. Het is dan goedkoper om stroom buiten de piekuren te gebruiken. Uit onderzoek blijkt dat een (hybride) warmtepomp in de meeste gevallen geen verzwaring van de elektriciteitsaansluiting vereist en goed mogelijk is op een kleinere één fase-aansluiting.[5]

6.
Hoe zal in de normering de eis dat de (hybride) warmtepomp “slim” is – wat inhoudt dat hij zijn verbruik van piek- naar dalmomenten kan verplaatsen – concreet worden vormgegeven?

Antwoord vraag 6
De eis voor slimme warmtepompen wordt vormgegeven door aan te sluiten bij de Nederlandse Technische Afspraak 8171 (NTA)[6], die in opdracht van de minister van Klimaat en Groene Groei is opgesteld. Hierin zijn technische eisen vastgelegd waaraan slimme warmtepompen moeten voldoen, zoals de mogelijkheid om het verbruik te verplaatsen op basis van tijdsafhankelijke tarieven. De precieze invulling van de eis voor de normering warmtepompen wordt uitgewerkt in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).

7.
Bent u ervan op de hoogte dat het verwarmen van een huis júíst op piekmomenten – wanneer mensen na hun werk thuiskomen – heel gebruikelijk is? Hoe ziet u het in de praktijk voor u als een warmtepomp wordt “ingesteld en aangestuurd om te verwarmen búíten de piekmomenten op het stroomnet”? Betekent dit dat een warmtepomp het huis gaat verwarmen als er niemand thuis is? Vindt u dit nog altijd “de meest efficiënte manier” om te verduurzamen?

Antwoord vraag 7
Een warmtepomp werkt anders dan een cv-ketel. Ze zijn het meest efficiënt als ze langer achter elkaar kunnen draaien en het huis op een constante temperatuur houden. Die langere momenten van verwarmen kunnen ingepland worden, zodat de woning op temperatuur is als bewoners thuis zijn. Een slimme warmtepomp kan bovendien worden ingeregeld om overdag iets meer te verwarmen zodat hij zachter of niet draait op de duurdere piekmomenten. Daarnaast kunnen warmtepompen met een buffervat warmte opslaan om later de woning te verwarmen of tapwater te maken op een gunstig moment, bijvoorbeeld midden op de dag, zodat je 's avonds in de piekuren kan douchen zonder dat je het piektarief aan stroom daarvoor betaald. Hierdoor kan de warmtepomp de piekmomenten grotendeels vermijden zonder dat bewoners op comfort inleveren. De slimme aansturing draagt dan ook bij aan het verlagen van de energiekosten en het verminderen van de druk op het elektriciteitsnet.

8.

[5] Rapport Kansen achter de meter
[6] NTA 8171 voor slimme warmtepompinstallaties gepubliceerd

Directoraat-Generaal Volkshuisvesting en Bouwen
Directie Bouwen en Energie

Datum

Onze referentie
2026-0000536653

Bent ertoe bereid de warmtepompplicht te schrappen en huishoudens vrij te laten in hoe zij hun huis willen verwarmen?

Antwoord vraag 8
Het kabinet is voornemens deze maatregel uit het Coalitieakkoord uit te voeren en dus uitwerking te geven aan het stimuleren en normeren van slimme hybride warmtepompen. In mijn brief *Voorgenomen normering slimme hybride warmtepompen*[7] van 7 oktober jl. heb ik aangegeven welke uitgangspunten, uitzonderingen en randvoorwaarden daarbij aan de orde zijn. Na afronding van de voorjaarbesluitvorming kan ik de Kamer meer inzicht geven over de norm, het flankerend beleid en de integrale beleidsinzet.

1) De Telegraaf, 7 oktober 2026, 'Kabinet werkt verder aan terugkeer verplichte hybride warmtepomp: ‘Huidig tempo van vervanging is te laag''.
(https://www.telegraaf.nl/politiek/kabinet-werkt-verder-aan-terugkeer-verplichte-hybride-warmtepomp-huidigtempo-van-vervanging-is-te-laag/162686574.html)

2) 2026Z21266

3) NOS, 10 september 2026, 'Energierekening stijgt de komende jaren, vooral voor mensen met
warmtepomp'.
(https://nos.nl/artikel/2630491-energierekening-stijgt-de-komende-jaren-vooral-voor-mensen-metwarmtepomp)

[7] TK 2026Z21266

2026Z21765

Directoraat-Generaal Volkshuisvesting en Bouwen
Directie Bouwen en Energie

Datum

Onze referentie
2026-0000536653

Vragen van het lid Nobel (VVD) aan de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over het artikel 'Kabinet werkt verder aan terugkeer verplichte hybride warmtepomp: 'Huidig tempo van vervanging is te laag'' (ingezonden 9 oktober 2026)

1.
Bent u bekend met het artikel 'Kabinet werkt verder aan terugkeer verplichte hybride warmtepomp: 'Huidig tempo van vervanging is te laag'? 1)

Antwoord vraag 1
Ja, ik ben bekend met dit artikel.

2.
Deelt u de constatering dat een verplichting van hybride warmtepompen vanaf 2029 huishoudens problemen kan bezorgen in de betaalbaarheid en uitvoerbaarheid? Zo ja, hoe ondervangt u dit?

Antwoord vraag 2
In het coalitieakkoord is opgenomen dat het kabinet slimme, hybride warmtepompen vanaf 2029 stimuleert en normeert. Het kabinet is zich bewust dat de aanschafkosten van een hybride warmtepomp hoger zijn dan van een cv-ketel. In mijn brief van 7 oktober jl.[8] aan uw Kamer geef ik daarom aan wat belangrijke uitgangspunten zijn bij het vormgeven van de norm, waaronder de haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Kortheidshalve verwijs ik naar die brief voor een uitgebreide toelichting. Op dit moment wordt nader onderzoek uitgevoerd naar hoe een norm er op basis van die voorwaarden uit kan zien. Na afronding van het onderzoek en de voorjaarbesluitvorming kan ik de Kamer meer inzicht geven over de norm, het flankerend beleid en de integrale beleidsinzet.

3.
Deelt u de zorg dat er huishoudens zijn die niet in staat zijn een hybride warmtepomp aan te schaffen indien dit de norm wordt? Acht u het gezien de netcongestie haalbaar om de (hybride) warmtepomp op korte termijn verplicht te stellen?

Antwoord vraag 3
Die eerste zorg deel ik, daarom zet het kabinet zich samen met de sector in om de betaalbaarheid te vergroten en houdt het kabinet bij de vormgeving van de norm hier nadrukkelijk rekening mee. Zie ook bovenstaande antwoord.

Ten aanzien van de netcongestie: dat heeft de volle aandacht van het kabinet. Daarom zet het kabinet ook in op slim aanstuurbare, hybride warmtepompen en op versnelde verzwaring van het elektriciteitsnet. Met slimme sturing kan de netbelasting van warmtepompen sterk verlaagd worden, omdat ze buiten de piekuren op het net kunnen verwarmen. De tijdsafhankelijke nettarieven die per 2029 worden ingevoerd, zorgen voor een financiële prikkel om de warmtepomp ook daadwerkelijk slim aan te sturen. Het is dan goedkoper om stroom buiten de piekuren te gebruiken. Uit onderzoek blijkt dat een (hybride) warmtepomp in de meeste gevallen geen verzwaring van de elektriciteitsaansluiting vereist en goed mogelijk is op een kleinere één fase-aansluiting.[9]

[8] TK 2026Z21266
[9] Rapport Kansen achter de meter

Directoraat-Generaal Volkshuisvesting en Bouwen
Directie Bouwen en Energie

Datum

Onze referentie
2026-0000536653

4.
Deelt u de constatering dat ook voor nieuwbouwwoningen hybride warmtepompen het elektriciteitsnet minder belasten dan volledig elektrische warmtepompen?

Antwoord vraag 4
Een hybride warmtepomp belast het elektriciteitsnet doorgaans minder dan een volledig elektrische warmtepomp, omdat op koude momenten de cv-ketel op aardgas kan bijspringen. Nieuwbouwwoningen zijn zeer goed geïsoleerd en hebben daardoor een relatief lage warmtevraag. Daardoor zijn ze bij uitstek geschikt om te verwarmen met behulp van lage temperatuur warmteoplossingen. De keuze voor een hybride warmtepomp ligt dan niet voor de hand. Bij de keuze voor een verwarmingsinstallatie is het van belang om de belasting van het elektriciteitsnet af te wegen tegen de extra kosten voor bewoners door het in stand houden van zowel een gas- als een elektriciteitsaansluiting. Om de impact van nieuwbouw op het elektriciteitsnet te verkleinen werk ik aan regelgeving voor netbewuste nieuwbouw.

5.
Heeft u inzicht in hoeveel woningen nu niet worden gebouwd omdat er geen ruimte op het net is? Zo ja, hoeveel woningen zijn dit? Hoeveel van deze woningen kunnen worden aangesloten als aardgasaansluitingen via hybride warmtepompen ook tot de mogelijkheden zouden behoren?

Antwoord vraag 5
Nee, dit inzicht heb ik niet. Netcongestie vormt de komende jaren een serieus knelpunt, ook voor de realisatie van nieuwbouw. Daarom is het belangrijk de belasting van het elektriciteitsnet te beperken. Slimme warmtepompen en passende nettarieven kunnen helpen om piekbelasting te voorkomen. Daarnaast wordt hard gewerkt aan de uitbreiding van het elektriciteitsnet. Het blijven verwarmen van nieuwe woningen met aardgas is evenwel geen duurzame oplossing met oog op de maatschappelijk kosten van aanleg en onderhoud van het benodigde gasdistributienet en de blijvende afhankelijkheid van fossiele energie. Zie ook het antwoord op vraag 6.

6.
Bent u bereid om nieuwbouwwoningen met een hybride warmtepomp en dus met gasaansluiting tijdelijk toe te staan in netcongestiegebieden?

Antwoord vraag 6
Nee, hier ben ik niet toe bereid. Alleen bij zwaarwegende redenen van algemeen belang biedt de Energiewet de gemeente de mogelijkheid hiervan af te wijken. Het aanleggen van een gasnet voor nieuwbouwwoningen, om deze vervolgens alsnog te verduurzamen, leidt echter tot aanzienlijke desinvesteringen voor zowel netbeheerders als bewoners. Bewoners betalen dan bovendien de rekening, omdat zij zowel voor het gas- als voor het elektriciteitsnet vastrecht betalen.

7.
Bent u bereid de regels voor aardgasvrije nieuwbouw aan te passen als blijkt dat hybride warmtepompen de netcongestie aantoonbaar verminderen?

Antwoord vraag 7

Directoraat-Generaal Volkshuisvesting en Bouwen
Directie Bouwen en Energie

Datum

Onze referentie
2026-0000536653

Nee, ik ben niet voornemens de regels hiervoor aan te passen. Zie het antwoord op vraag 5 en 6.

8.
Is er bij de realisatie van nieuwbouwwoningen met warmtepompen vaker sprake van een 3-fasenaansluiting?

Antwoord vraag 8
Op dit moment is een 3-fasen aansluiting bij nieuwbouwwoningen gebruikelijk.

9.
Klopt het dat de optelsom van een (hybride) warmtepomp, zonnepanelen, elektrisch koken en een aansluiting voor de elektrische auto, ervoor zorgt dat bij nieuwbouwwoningen steeds meer piekbelasting op het net ontstaat?

Antwoord vraag 9
Nieuwbouwwoningen zijn door hun goede isolatie en energiezuinige installaties relatief energie-efficiënt. Dat is goed voor het beperken van de piekbelasting. Een combinatie van elektrische installaties kan wel leiden tot een hogere piekbelasting, met name bij gelijktijdig gebruik. Daarom wordt op verschillende manieren ingezet op spreiding van gebruik. Bijvoorbeeld door slim aanstuurbare warmtepompen te stimuleren en door tijdsafhankelijke nettarieven. Om de piekbelasting van nieuwbouwwoningen verder te beperken, zet ik in op landelijke regels voor netbewuste nieuwbouw per 1 januari 2028.

10.
Hoeveel extra nieuwbouwwoningen kunnen er worden aangesloten op het net indien de nieuwbouwwoningen een 1-fasenaansluiting krijgen in plaats van een 3-fasenaansluiting?

Antwoord vraag 10
Het aantal extra nieuwbouwwoningen dat hiermee kan worden aangesloten, is niet eenduidig vast te stellen. Een woning op een 3-fasenaansluiting gebruikt niet automatisch meer stroom dan een woning op 1-fase. Wel kan bij een 1-fase aansluiting de belasting minder hoog pieken. Hoe dit zich verhoudt tot aansluitingen voor nieuwbouwwoningen hangt van veel factoren af, waaronder het verwachte elektriciteitsverbruik van de woningen en de locatie.

11.
Kunt u deze vragen voor het commissiedebat Klimaatbeleid gebouwde omgeving beantwoorden?

Antwoord vraag 11
Ja.

12.
Kunt u deze vragen één voor één beantwoorden?

Antwoord vraag 12
Ja.

1) De Telegraaf, 7 oktober 2026
(https://www.telegraaf.nl/politiek/kabinet-werkt-verder-aan-terugkeer-verplichte-hybride-warmtepomp-huidigtempo-van-vervanging-is-te-laag/162686574.html)

Directoraat-Generaal Volkshuisvesting en Bouwen
Directie Bouwen en Energie

Datum

Onze referentie
2026-0000536653